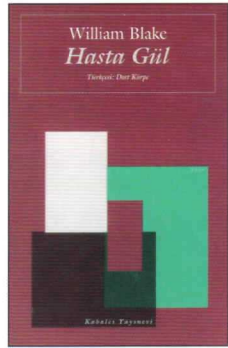

edebiyat seçkileri...

William Blake “Hasta Gül”

William Blake, edebiyat dünyasının en önemli isimlerinden biri olmasa da, en gizemli isimlerinden birisidir. Otoriteye, dinin kurumsallaşmasına ve insanlar üzerinde baskı unsuru olarak uygulanmasına karşı çıktığı için adı sık sık bir anarşist olarak anılır. 1780 yılında Newgate Hapishanesi'ni yakan asilerin arasında yer alması onun en azından o sıralardaki otoritenin ve devletin karşısındadır olduğunu gösterebilir.

1757 yılında doğan William Blake, orta halli bir esnaf ailesinin beş çocuğundan birisidir. On yanında çizim okuluna gönderilen Blake, ondördünde bir oymabaskı ustasının yanına çırak olarak verildi. 1779 yılında Kraliyet Akademisine girdi ancak ortamdan hoşlanmadı. Dinsel görüşleri de kiliseden farklılaşınca, kiliseye bağlı olmayan bazı aydınlarla birlikte Swedenborg tarikatına katıldı. Yukarıda bahsettiğimiz haphane yakma eylemi de bu sıralarda yaşandı.

Yazar, 1784 yılında babasının ölümü üzerine yanına aldığı kardeşi Robert'ı da 1787 yılında kaybedince bu ölümden çok etkilendi. Yazdığı metinleri süslerken kardeşinden ilham aldığını söyleyeceği bir teknik geliştirdi. Blake metinlerini ve süslemelerini asitle kazıyor, renkleri de eliyle ilave ediyordu. Bu yöntem ile yazdığı metinleri ve şiirleri süsleyip renklendiriyordu. Şiirlerini yaptığı süslemeler ile birlikte bakır levhalar üzerine kazıyıp elleriyle boyuyordu. Ancak Blake'in ya-

pıtları yaşadığı dönemde hiçbir yankı uyandırmadı ve sanatçı ölümünden de epey sonra dikkatleri çekmeye başladı.

Özgürlükçü bir Hristiyan olarak tanımlanabilecek William Blake, insanlar üzerinde baskı kuran her türlü inançtan nefret etti. Şiirlerinde saf ve duygulu bir üslubu benimsedi. Tanrı, kuzu ve çocuk gibi Hristiyanlığın temel motiflerini şiirlerinde sıkça kullandı. İnançlı bir Hristiyan olan Blake şiirlerinde zaman zaman Tanrı'ya da sitem etmekten geri kalmadı. Örneğin, Tanrı'ya başlıklı iki dizelik şiiri şöyledir: “Eğer bir çember yarattıysan içine girilsin diye, / Kendin gir oraya, ve bak bakalım gidiyor mu hoşuna.” Ancak aydınlanma döneminin Tanrı'yı inkar eden isimlerine karşı en sert şiirleri de yine kendisi yazmıştır: “Alay edin, Alay edin, Voltaire, Rousseu; / Alay edin, Alay edin; boşuna hepsi! / Rüzgara karşı kum atıyorsunuz, / Ve rüzgar gönderiyor kumları geri...”

Kimilerinin dini motifleri çok sık kullandığı için Hristiyan bir şair olarak, kimilerininse otorite karşıtı bir anarşist olarak gördüğü Blake'in gizemli dünyasına girmek için “Hasta Gül” adlı eseri uygun olsa da, yazarın resim ve desenlerini de görmek isterseniz Altı Kırkbeş Yayınlarından çıkan “Masumiyet Şarkıları” ile “Cennet ve Cehennemin Evliliği” adlı eserlerini de tercih edebilirsiniz.

edebiyat seçkileri...

Balzac “Köylü İsyanı”

Balzac “Gerçekçi Akım”ın en önemli yazarlarından biri olarak kabul edilir. “Fransa’ya dair tarih kitaplarından öğrenemeyeceğim birçok şeyi Balzac’ın romanlarından öğrendim” diyen Karl Marx’ın en sevdiği yazardı Balzac. Stefan Zweing ise “Dünya Fikir Mimarları” adlı yapıtının üç büyük ustaya ayırdığı ikinci cildinde Dickens ve Dostoyevski ile birlikte Balzac’ı üç büyük ustanın biri olarak ele alır.

1799 yılında doğan Balzac, Fransız İmparatorluğu ile de yaşıttır. Aynı yıl imparator olan Napolyon yazarı çok etkileyecek, Balzac da Napolyon gibi dünyayı fethetmek isteyecekti. Balzac için bunu yapabilmenin tek yolu edebiyattı. Ancak Balzac gençlik dönemlerinde pek umut vermiyordu. Edebiyat ve dil bilgisi dersleri zayıftı. Yazarlık hevesi üzerine babası Balzac’ın edebiyat öğretmeniyle konuştuğunda aldığı cevap hiç iç açıcı değildi. Balzac doğru dürüst Fransızca bile yazamıyordu. Gerçi imlasını hiçbir zaman tam olarak düzeltemedi. Büyük bir yazar olduğunda bile eserlerinde çok sık imla yanlışları ile karşılaşılırdı. Ancak bu kusuruna rağmen amacına ulaşabildi ve gerçekten tüm dünyayı eserleriyle fethetmeyi başardı. Balzac’ın bu durumu aslında çok da şaşırtıcı değildir. Örneğin bizim en büyük hikaye yazarlarımızdan

olan Sait Faik de çok gelişmiş güzel yazar ve yapıtlarında sıkça büyük hatalar yapardı. Bu yönü, döneminin Nurullah Ataç gibi titiz eleştirmenlerinin tepkisini çekti.

Balzac’ın bir diğer yönü de ilk tefrika roman yazarı olmasıdır. Bir gazete için yazdığı tefrika romanın konusu bir kadının evleneceği kişiyi seçme sürecinin hikayesiydi. Bunun dışında, Balzac pek çok ticari eser de yazmıştır başka adlarla...

Balzac’ın en önemli yönü ise eserlerinin aslında birbirine bağlı olması, başka bir deyişle, aslında tüm eserlerinin “İnsanlık Komedyası” adını verdiği tek bir eser olmasıdır. Bir eserinde ana kahramandan çok uzak bir karakter, başka bir romanın baş karakteri olarak karşımıza çıkar. Birçok kahraman farklı romanlarda doğumundan ölümüne kadar ele alınır. Bu, Balzac’ın yazarlık serüvenine başlarken planladığı bir şey olmayıp, zamanla ortaya çıkmış bir durumdur. Ancak bir başka Fransız yazar Zola, Balzac’tan etkilenerek aynı şeyi bilinçli olarak yapmıştır romanlarında...

“Köylü İsyanı” Balzac’ın ilk romanı sayılır. 90 romandan oluşan “İnsanlık Komedyası”nı bitirebilir misiniz bilinmez ama yine de ilk romandan başlamakta yarar var.